

sen az erdélyi örmény gyökerekre, hisz egész utazásunk során ezt az érzést tapasztaltuk, bármerre jártunk. Morzsákat szeretnénk felvillantani ezekből, a teljesség igénye nélkül.

Gyönyörű, napsütéses délután sétáltunk Jereván árnyas fái alatt, amikor egy jellegtelen épület, a Bölcsészkar kapuján szebbnél szebb lányok siettek kifelé nőiesen, csinosan, sudár fiatalemberek tekintetétől kísérve. (A mi szemek is odatapadtak rájuk.) Első megfigyelésünk, hogy Jerevánban, de talán egész Örményországban a nők és a férfiak őrzik még hagyományos szerepüket, nem törekszenek uniformizálódni. A fiatalok nem csámpás edzőcipőkben trappolnak, elegáns tiszta lábbelit viselnek, mintha fontos szimbólum lenne a tiszta cipő és az ápoltság! Az ottaniak nagyon panaszkodnak a gyors amerikanizálódás miatt, de valószínű, még nem jártak Magyarországon.

Bármerre jártunk utunk során, mindenki szót értettünk. Öregek és fiatalok, tanult és iskolázatlan emberek örményül beszéltek egymással. A hosszú orosz elnyomás, az anyanyelv tilalma nem gyengítette, inkább erősítette bennük a hűséget. (Az örmény nyelv használata tiltott volt munkahelyen és az iskolában egyaránt.) Hogyan őrizték meg a nyelvet, miközben oroszul is megtanultak, s ezt is a maguk javára fordították? Mi ebből sem kamatoztattunk semmit. Egy tanult örménnyel angolul is lehet ismerkedni, nálunk ez miért nincs így?

Estéknként a jereváni kertvendéglőkkel ismerkedtünk. A szórakozóhelyek tiszták, a vendéglátók kedvesek, a zene kellemes, mi ebben a furcsa? Ez azonnal feltűnt, nekünk magyarországiaknak különösen. Nem talákoztunk randalírozó, ittas emberekkel. A fiatalok egy pohár ital mellett ültek és beszélgettek. Egész ottlétünk alatt józan örményeket láttunk csupán - ugye hihetetlen?!

Az örmények akarnak, mernek többek lenni, ők talán képesek nagyot álmodni. Kívánjuk, hogy ébredésük egy megújuló Örményország diadala legyen! Hát ezért a tanulságért is érdemes volt Örményországot bejárni. Köszönet mindenért:

Csiky Zoltánék

* * *

Erőszak nem teszi igazzá azt, ami hazugság.

Wass Albert: Hagyaték

* * *

Mi tetszett legjobban Örményországban?

Milyen volt Örményország? Mi szépet láttál? Hogy tetszett a táj? Milyenek ott az emberek? Többet tették fel ezeket a kérdéseket, miután május végén hazatért csoportunk Örményországból. Én mindjárt mesélni kezdtem. Nagyon sok szépet láttunk, sok kedves és kellemes élményünk volt az ott töltött tizenkét nap alatt. Záporoztak a kérdések, melyekre megpróbáltam válaszolni.

De mi tetszett neked a legjobban, mi volt a legnagyobb élmény számodra? A válasz egyszerűnek tűnt, de nem tudtam rá azonnal határozott választ adni. Végiggondolva a számtalan, felejthetetlen élményt, melyben részünk volt, egyik hétköznapi délután tett sétám jutott eszembe. Szállodánkból az Abovián utca egyik mellékutcájában, az Estonakan utcában egy ismerős örmény grafikusművész műtermét készítettem felkeresni, és akkor a sokemeletes bérházak által szinte körbe zárva egy gyönyörű kis kőből épült ősrégi műemlék templomot pillantottam meg. Mint később megtudtam, ez a templom Jereván legöregebb temploma, 1246-ban épült. A templomépület állaga pedig semmivel sem tűnt rosszabbnak, mint a körülötte álló alig néhány évtizede épült lakóházaké. Közelebb érve meglepődve tapasztaltam, hogy benne épp szentmisét tartanak. Bementem és nagy meglepetésemre a kis templom tele volt hívekkel, akik többnyire fiatalok voltak. Hirtelen az az érzésem támadt, mintha fél évszázaddal korábban a Lehel-téri templomban a délután 6 órai szentmisén lennék. Körülnéztem, ismerős arcokat keresve, de hamar ráeszméltem hol is vagyok.

A szentmise végeztével, mindenki ment a maga dolgára. Kissé megkértem a műteremből, de az a jóléti érzés töltött el, hogy ez bizonyára nem csupán elszigetelt jelenség. Hisz akkor nem kell féltetni az örmény ifjúságot a kocsmázástól, a Való Világtól, és más hasonló veszedelemtől, sem pedig az örmény nemzetet a jövőtől...

Harmath Kálmán

* * *